

Suradnja roditelja i odgajatelja - dobrobit djece

Burić, Katarina

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:582079>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-05**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)



UNIVERSITY OF SPLIT



DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

Suradnja roditelja i odgajatelja - dobrobit djeteta

Katarina Burić

Split, srpanj 2023.

Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet

Odsjek za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Studij ranog i predškolskog odgoja

Predmet: Pedagogija ranog i predškolskog odgoja

ZAVRŠNI RAD

Suradnja roditelja i odgajatelja - dobrobit djeteta

Studentica:

Katarina Burić

Mentorica:

izv. prof. dr.sc. Ivana Visković

Split, srpanj 2023.

Sadržaj

Uvod	1
1. Suradnja obitelji i odgojno-obrazovne ustanove	3
1.1. Oblici suradnje	7
1.2. Suradnja vs. partnerstvo	11
2. Dobrobit	13
3. Doprinos suradnje	15
4. Primjeri kvalitetne prakse	17
Zaključak	19
Sažetak	20
Abstract	21
Literatura	22
Prilozi	24

Uvod

Današnja pedagogija i odgojno-obrazovna praksa prepoznaje važnost suradnje između obitelji djeteta i odgojno-obrazovne ustanove. Dijete rane i predškolske dobi najveći dio svojega vremena provodi u obiteljskome domu i dječjem vrtiću, zato je jasno da bi suradnja između ta dva sustava pozitivno doprinijela kvaliteti i ishodima razvojnih i odgojnih procesa djeteta. Važno je da ta suradnja bude kvalitetna, za što se koristi termin partnerstvo. Ono se temelji na uzajamnom poštovanju sudionika, dijeljenju odgovornosti, otvorenoj i dvosmjernoj komunikaciji, zajedničkom postavljanju ciljeva i donošenju odluka. Dokazane su brojne dobrobiti koje kvalitetna suradnja, odnosno partnerstvo razvija kod djeteta, ali i ostalih dionika suradnje. Dijete razvija samopoštovanje, pozitivnu sliku o sebi, ima dosljedan odgoj u obiteljskome domu i vrtiću, njegove potrebe i interesi se uvažavaju, uči razvijati kvalitetne odnose s drugima zbog promatranja odraslih...Odgajatelj¹ zbog komunikacije s roditeljima stvara širu sliku o djetetu (i obrnuto) te ima mogućnost pripremiti okruženje i pružiti primjerenu pedagošku potporu za optimalan razvoj djeteta. Roditelji se u partnerskom odnosu osjećaju poštovano, uvaženo i imaju uvid u djetetovu svakodnevicu u vrtiću, o njegovim ponašanjima, aktivnostima, napretku te imaju priliku razgovarati i tražiti savjete o odgoju. Partnerstvo ima pozitivan utjecaj i na odgojno-obrazovnu ustanovu u kojoj se dijete nalazi, ali i na lokalnu zajednicu te društvo. Ostvarivanje partnerstva u dječjim vrtićima moguće je u različitim oblicima, ali oni nisu jasno naznačeni u dokumentima za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (dalje RPOO). Važno je promišljati kakva je uloga roditelja u istima, aktivna ili pasivna. Pasivna uloga roditelja, gdje oni primaju informacije i gdje je prisutna jednosmjerna komunikacija, nije nužno loša, ali je potrebno da roditelji imaju priliku sudjelovati u modalitetima u kojima će i oni biti aktivni, djelovati i govoriti kako bi se razvio reciprocitet u odnosu. U suvremenim istraživanjima ipak je pokazana neravnoteža snaga između roditelja i odgajatelja – gdje su odgajatelji širitelji informacija, a roditelji uglavnom pasivni primatelji. Roditelje se sluša, ali ne nužno čuje. U partnerskom odnosu ne bi trebalo funkcionirati tako da netko mora učiniti informacije vidljivima i dostupnima, već se one zajednički dijele i vrednuju. Razgovorom i diskutiranjem o njima može doći do promjene znanja i prakse.

¹ U tekstu seminarskoga rada pisat će se o odgajateljima – stručnjacima i praktičarima na području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, te roditeljima – primarnim skrbnicima djeteta (biološki ili socijalni)

Ovaj završni rad daje pregled teorijskih postavki o suradnji između djetetove obitelji (prvenstveno roditelja) te odgojno-obrazovne ustanove, odnosno odgajatelja te o njezinim ishodima. Navest će se oblici suradnje, njihova podjela te modaliteti koji su prepoznati kao najčešće korišteni u praksi i koji kao najpoželjniji. Na kraju rada istaknut će se određeni primjeri kvalitetne prakse na području suradnje te dobrobiti koje ona razvija.

1. Suradnja obitelji i odgojno-obrazovne ustanove

U suvremenom društvu dijete rane i predškolske dobi najčešće boravi u dva sustava – u obitelji i odgojno-obrazovnoj ustanovi. To su temeljne zajednice u kojima dijete živi i provodi najviše vremena (Višnjić Jevtić, Visković, 2018, Ljubetić, 2014). Svaka zajednica je jedinstvena i ima određenu kulturu, načine komuniciranja i uspostavljanja odnosa te stil odgajanja. S obzirom na njihovu važnost i vrijeme koje dijete provodi u obitelji i odgojno-obrazovnoj ustanovi, postupci, načini ponašanja i vrijednosti utječu na dijete, na njegov razvoj te sliku koju ima o sebi. Takav način života djeteta iziskuje potrebu za suradnjom i zajedničkim djelovanjem ovih dviju temeljnih zajednica (Mohorić, Nenadić–Bilan, 2019, Višnjić Jevtić, Visković, 2018, Ljubetić, 2014).

Suradnja obuhvaća sve (ne)formalne odnose među pojedincima. Iako se takvi oblici mogu često koristiti u nekom odnosu, isti ipak ostaje površan i ne može doprinijeti konstruktivnim promjenama. Dobri i kvalitetni odnosi između obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice predstavljaju preduvjet budućega uspjeha djece, u akademskom smislu, u psihološkom i ponašajnom (Ljubetić, 2014). Važno obilježje suradnje je komunikacija. U kvalitetnom odnosu potrebna je jasna, otvorena i dvosmjerna komunikacija, posebno kada je riječ o očekivanjima koja imaju roditelji i odgajatelji. Roditelji i odgajatelji trebaju njegovati dvosmjernu komunikaciju u svakodnevnom odnosu jer oboje imaju vrijedne informacije o djetetu i njihovo dijeljenje može utjecati na bolji djetetov odgojno-obrazovni proces (Višnjić Jevtić, Visković, 2018, Ljubetić, 2014). Svakodnevna komunikacija roditelja i odgajatelja relativno često se svede na odgajateljevo opisivanje dječjih aktivnosti, obavještanje o napretku djeteta, prenošenje informacija o politici ustanove, kurikulumu i sl., što su jednosmjerni oblici komunikacije (Mavračić Miković, 2019). Uz komunikaciju, važno je da se roditelji i odgajatelji podržavaju, iako je i tu slučaj da je podrška najčešće jednosmjerna i polazi od odgajatelja. Odgajatelji mogu pružiti podršku roditeljima jačanjem njihovih kompetencija, uključivanjem u rad ustanove i odgojno-obrazovni proces te nadograđivanjem njihovoga znanja o razvoju djeteta. Bitni aspekti suradnje su i zajedničko donošenje odluka te poticanje razvoja i učenja djeteta. Zajedničko donošenje odluka može biti vidljivo u uključivanju roditelja u upravna tijela dječjih vrtića (upravna vijeća), a zajedničko poticanje razvoja i učenja djeteta u izradi kurikuluma ustanove, u organiziranju aktivnosti i učenju o vlastitoj (i djetetovoj) kulturi. U odnosu je pogodno da sudionici poštuju osobno vrijeme drugoga i uvažavaju ga (Višnjić Jevtić, Visković, 2018).

Autorica Višnjić Jevtić (2018) navodi da se pojam suradnje može koristiti pri opisivanju raznih vrsta odnosa između roditelja i odgajatelja. Odnosi ovise o različitim čimbenicima poput individualnih kompetencija i dispozicija, emocija te dosadašnjih iskustava svakoga od sudionika. Suradnja između roditelja i odgajatelja raste postupno i razvija se prema sve većoj kvaliteti i dubljoj razini odnosa. Koncept suradnje razvija se od samostalnog odlučivanja odgajatelja, o odgojno-obrazovnom procesu djeteta u ustanovi, preko inicijative odgajatelja i roditeljevog izbora o uključivanju, informiranja, stvarnoga uključivanja roditelja, sudjelovanja te na kraju – partnerstva roditelja i odgajatelja. Odgajateljeva profesija sa sobom nosi odgovornost za preuzimanje inicijative u ostvarivanju kvalitetnog suradničkog odnosa s roditeljima, dok roditelji mogu preuzeti ulogu ovisno o njihovim stavovima, vrijednostima, motivaciji i kompetencijama. Tako će neki roditelji brže ući u interakciju i suradnički odnos s odgajateljem i ostalim stručnjacima u dječjem vrtiću, dok će drugi biti zahtjevniji i iziskivati više vremena i napora od strane odgajatelja u uključivanju u proces. Zbog te različitosti među roditeljima nije opravdano očekivati da će svima odgovarati svaki oblik suradnje i da će se jednako uključivati u sve aktivnosti koje im se ponude. Bilo bi dobro da odgajatelji imaju realna očekivanja od roditelja kako bi ih prihvatili i lakše im se prilagodili. Uz različite osobnosti odgajatelja i roditelja, kultura odgojno-obrazovne zajednice u kojoj se odvija suradnja također djeluje na njezin razvoj. Ako ustanova cijeni i podržava suradničke odnose među roditeljima i djelatnicima tj. stručnjacima u odgojno-obrazovnome području i usmjerena je na stalni napredak, tada će sama suradnja biti kvalitetnija (Višnjić Jevtić, Visković, 2018).

Suradnja i u stranoj praksi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja predstavlja izazov i česta je tema u raspravama. U istraživanju Hadley i Rouse (2018) ističe se da su u australskim kurikulumima za RPOO roditelji, odnosno obitelji prvi, najvažniji i najutjecajniji učitelji djeteta. Odgojno-obrazovna ustanova pozvana je prihvatiti roditelje, upoznati ih s okruženjem i uključiti u odluke vezane uz kurikulum. Naglasak je na suradnji kako bi svako dijete imalo priliku ostvariti što kvalitetnije ishode učenja na njemu zanimljiv i prikladan način. U suradnji naglašavaju izgrađivanje i održavanje odnosa podrške i poštovanja te posebno prihvaćanje roditeljskih vrijednosti, vjerovanja i važnosti njihove uloge. Roditelji bi trebali biti uključeni u proces te doprinosti i sudjelovati u odlukama. Pružanje informacija od strane odgajatelja jest ključno, ali odnosi između njih i roditelja trebaju ići dublje od toga. Neki roditelji žele i traže savjet, podršku i znanje o roditeljstvu i odgoju, dok se drugi osjećaju sigurno u svojoj ulozi, stoga ih ne treba doživljavati samo kao primatelje informacija već kao kritičke suradnike u radu. No, suradnja u dokumentima ipak nije jasno definirana te djelovanje u praksi ovisi o

interpretaciji odgajatelja. Priroda odnosa između roditelja i odgajatelja pretežno je poticana od strane odgajatelja. Oni će nekada imati bolji osjećaj o uloženom trudu, naporima i obostranim postignućima s roditeljima, dok nekada osjećaju frustraciju, bespomoćnost pa i ljutnju zbog suprotstavljajućih stavova, percepcija i shvaćanja. Odgajatelji često svoju ulogu vide kao edukatore koji pružaju znanja o dječjem razvoju roditeljima i pomažu im razvijati njihove vještine. S druge strane, obitelji žele izgraditi odnos povjerenja (koje bi se trebalo razviti što ranije) koji se temelji na razmišljanju da odgajatelj poznaje i voli dijete, osjeća se potrebno i cijenjeno te je autentičan. Reciprocitet je ipak više nego samo poštivanje drukčijih vrijednosti, uvjerenja i očekivanja. To je “ulaženje u tuđe cipele“ kako bi se razumjelo stajalište drugoga te pronalaženje rješenja koje je prihvatljivo za oboje (Hadley, Rouse, 2018).

U hrvatskom jeziku također dolazi do korištenja novih termina koji se odnose na suradnju obitelji i odgojno-obrazovnih ustanova koji mogu zvučati slično ili čak jednako, ali razlikuju se u detaljima koji su u ovom području bitni. Prvi od takvih termina je sama suradnja, kojoj se u novije vrijeme suprotstavlja izraz partnerstvo koje predstavlja višu razinu (o tome detaljnije u odlomku: *Suradnja vs. partnerstvo*). U praksi odgajatelja i ostalih stručnjaka često se koriste izrazi poput uključivanja, sudjelovanja roditelja te roditeljske i obiteljske angažiranosti koje je prema nekim autorima potrebno razlikovati. Ljubetić (2014) ističe kako termin *roditeljske uključenosti* implicira individualno sudjelovanje, tj. označava pasivnu ulogu, dok *obiteljska angažiranost* podrazumijeva zajedničko djelovanje. Takva terminološka promjena označava promjenu paradigme, pogleda i pristupa obiteljima. Ta promjena pokazuje da je uočena važnost uloga članova iz šire obitelji djeteta i potreba za aktivnijim i kvalitetnijim suradničkim odnosima. Roditeljski angažman predstavlja roditelje kao aktivne sudionike u odgojno-obrazovnom procesu svojega djeteta koji imaju u njemu važnu ulogu te „...kritički promišljaju, analiziraju, izgrađuju stavove, zastupaju svoje interese i interese svoje djece.“ (Ljubetić, 2014: 31) Polazi se od stava da je roditelj ravnopravan u odnosu njega i odgajatelja te zaslužuje biti prihvaćen, saslušan i aktivno uključen u proces. Roditeljski angažman može biti ostvaren u individualnom i u kolektivnome pristupu. U individualnom razmjenjuje informacije s odgajateljem, odgajatelj može savjetovati i biti potpora na temelju svojega znanja o djetetovom razvoju ili mogu razgovarati o nekakvim problemima koji se događaju u djetetovom procesu i sl. Kolektivni pristup obuhvaća više roditelja koji se okupljaju i razmjenjuju svoja iskustva i refleksije. Time se razvija i jača osjećaj zajedništva te učenje jedni od drugih. Za ovakav pristup odgajatelj treba pripremiti okruženje i osmisliti prilike u kojima bi se drugi roditelji mogli

sastajati i razgovarati o odgoju i svojim doživljajima, problemima i ostalim zajedničkim temama koje ih zanimaju (Ljubetić, 2014).

Ipak, istraživanje u Finskoj pokazalo je da postoje aktivnosti u kojima odgajatelji ne žele sudjelovanje roditelja, poput: organizacija aktivnosti, dnevne rutine, zapošljavanja te dobnoj primjerenosti materijala (Venninen, Purola, 2013; prema Višnjić Jevtić, Visković, 2018). Iako odnos treba biti ravnopravan, to ne znači da su odgovornosti jednake, zato odgajatelji mogu postaviti granicu u situacijama gdje nije potrebna roditeljska angažiranost. Neovisno o izrazu koji se koristi suradnja treba obuhvaćati dvosmjernu komunikaciju, aktivno sudjelovanje roditelja u aktivnostima u dječjem vrtiću te učenje roditelja od odgajatelja, ali i obrnuto (Višnjić Jevtić, Visković, 2018).

1.1. Oblici suradnje

„Oblici suradnje i razina partnerskog odnosa nisu zakonski definirani te se umnogome vežu uz kompetencije, inicijative i zainteresiranosti odgajatelja, kulture odgojno-obrazovne ustanove te motiviranosti i spremnosti roditelja.“ (Visković, 2016: 2). Iako dokumenti za RPOO naglašavaju važnost i potrebu za suradnjom između obitelji i odgojno-obrazovne ustanove, isti ipak ne daju jasne upute za njezinu provedbu i ne vrednuju spremnost stručnjaka za nju. Tako odgojno-obrazovna ustanova ima slobodu, ali i odgovornost za kreiranje poticajnih (bilo tradicionalnih ili inovativnih) oblika koji će dovesti do kvalitetne suradnje (Višnjić Jevtić, Visković, 2018). Postoje mnogi oblici i mogućnosti za suradnju te se i oni prilagođavaju vremenu, kulturi i okolnostima u kojima se suradnici trenutno nalaze (primjerice pandemija koronavirusa primorala je odgajatelje na iznalaženje novih načina suradnje i komunikacije s djecom i roditeljima). Neki autori smatraju potrebnim kategorizirati modalitete suradnje po određenim kriterijima.

Oblici suradnje prema vrstama aktivnosti mogu se okvirno podijeliti u četiri kategorije: informiranje, uključenost roditelja u odgojno-obrazovni rad, podrška roditeljstvu te utjecaj roditelja na donošenje odluka vezanih uz odgojno-obrazovni rad s djetetom. Svaka vrsta aktivnosti sastoji se od određenih modela i oblika suradnje koje ih karakteriziraju. Informiranje kao vrsta aktivnosti obuhvaća individualne razgovore (odgajatelja i roditelja), roditeljske sastanke te usmenu i pisanu komunikaciju (roditeljski kutići i sl.). U uključenost u odgojno-obrazovni proces ubrajaju boravak roditelja u odgojnoj skupini, sudjelovanje u organizaciji aktivnosti za skupinu, izlete te zajednička druženja, različite radionice za djecu i odrasle, posjeti odgajatelja djetetovoj obitelji i domu te dokumentiranje. Kod podrške roditeljstvu ističu savjetovanje i obrazovanje. Utjecanje roditelja na donošenje odluka vidljivo je u sudjelovanju roditelja u upravnim tijelima odgojno-obrazovnih ustanova te zajedničkom planiranju kurikuluma (Višnjić Jevtić, Visković, 2018). Neke od ovih aktivnosti samo prividno podržavaju aktivnost roditelja dok su u stvarnosti jednosmjerne, odnosno, vodi ih odgajatelj. Pregled suradničkih oblika prema razini uključenosti roditelja prikazan je u Tablici 1. Pasivna uloga roditelja ostvaruje se u aktivnostima u kojima su roditelji pasivni primatelji informacija, gdje je dominantan odgajatelj i komunikacija je jednosmjerna. Za razliku od takve uloge, u aktivnostima u kojima su angažirani, sudjeluju i u kojima ih se može saslušati, ali i čuti imaju aktivnu ulogu.

Tablica 1. Oblici suradnje prema ulozi koju u njima imaju roditelji

Uloga roditelja	Aktivnosti
PASIVNA	Pisane obavijesti Izvještaji o napretku Roditeljski sastanci Radionice za roditelje Individualni razgovori s roditeljima Dani otvorenih vrata Mrežne stranice
AKTIVNA	Komunikacija putem suvremene tehnologije Radionice s djecom i roditeljima Druženja djece i odraslih Boravak roditelja u odgojnoj skupini Posjeti domovima djece Dokumentiranje Vrednovanje Sudjelovanje u tvorbi kurikulumu Sudjelovanje u radu upravljačkih tijela

(Višnjić Jevtić, Visković, 2018)

Način komunikacije između roditelja i odgajatelja autorica Mavračić Miković (2019) dijeli u dvije skupine – posrednu i neposrednu. Posredna je jednosmjernan oblik komunikacije i obuhvaća roditeljske kutiće, letke te kutije za prijedloge i kritike. S druge strane, neposredan oblik komunikacije je dvosmjernan i vidljiv je kod: roditeljskih sastanaka, individualnih razgovora, završnih svečanosti, radionica, izleta, uključivanja u odgojno-obrazovni rad, „vrtićkog spomenara“ te grupa podrške roditeljima (Crnjac, 2007; prema Mavračić Miković, 2019). Danas se u komunikaciji sve više koriste mediji i društvene mreže kao brz i jednostavan način za širenje informacija, no s njima je potreban oprez zbog zaštite privatnosti svake osobe.

Ako se koriste takvi oblici komunikacije, onda je potrebno subjekte uputiti u način ophođenja s dobivenim sadržajem. Pozitivno je to što oni omogućuju roditeljima svakodnevni uvid u odgojno-obrazovni proces djeteta. Tako je dokumentacija dostupna roditeljima u svakome trenutku te je praktična i ekonomski dostupna. Roditelji tim putem imaju uvida u svakodnevni trud odgajatelja te napredak vlastitoga djeteta. Svakako, jednosmjerni oblik komunikacije može odgajateljima poslužiti kao pomoćno sredstvo, ali za razvijanje partnerskoga odnosa poželjno je da je komunikacija češće dvosmjerna. Odabir oblika suradnje ovisi ponajprije o odgajatelju, njegovoj implicitnoj pedagogiji, kompetencijama, stavovima i uvjerenjima te o roditeljima, njihovim interesima i znanjima (Mavračić Miković, 2019).

Danas se kao najčešći modaliteti suradnje ističu sastanci s roditeljima te pisana komunikacija (Višnjic Jevtić, Visković, 2018). Istraživanje Mavračić Miković (2019) pokazalo je da roditelji kao najčešće oblike suradnje s odgajateljima navode oglasne ploče ili kutiće, roditeljske sastanke te dječje radove, što su obvezni oblici suradnje u ustanovama ranog i predškolskoga odgoja. Više od polovice ispitanih roditelja navelo je da je sudjelovalo u ovim modalitetima suradnje: tematski roditeljski sastanci, kreativne radionice, ispunjavanje anketa te fotografije djece u aktivnostima, dok najmanje komuniciraju putem društvenih mreža. Kao oblik suradnje koji bi im najviše odgovarao, najveći postotak ispitanih roditelja naveo je da bi to bili individualni sastanci između odgajatelja i roditelja. To pokazuje želju roditelja da budu uključeni u život njihovoga djeteta u odgojno-obrazovnoj ustanovi i volju za bolju suradnju s odgajateljima. Ovaj odgovor poklapa se s istraživanjem Mohorić i Nenadić-Bilan (2019) u kojem se ispitanici također odlučuju za individualni razgovor roditelj-odgojitelj kao optimalni modalitet suradnje. Odgajatelji su također istaknuli takav oblik suradnje kao najpoželjniji jer iz njega mogu produbiti sliku o djetetu i njegovoj (obiteljskoj) situaciji. Nakon individualnoga razgovora, dio odgajatelja ističe važnost i praktičnost oglasnih ploča/kutića za roditelje i roditeljske sastanke kao koristan oblik suradnje. Iz toga je vidljivo da velik postotak roditelja i odgajatelja ima želju za kvalitetnijom i detaljnijom suradnjom (Mavračić Miković, 2019).

Istraživanje Hadley i Rouse (2018) usporedilo je viđenje suradnje od strane roditelja i od strane odgajatelja na području Australije u programima koji ističu njezinu važnost. No, pokazalo se da roditelji doživljavaju svoju ulogu kao onih koji traže pomoć ("help seeker") u vezi odgoja i razvoja svojega djeteta, dok su odgajatelji oni koji daju pomoć ("help giver") na tome području. Takva uloga roditelja je pasivna, a odgajatelji samo prenose informacije te nema reciprociteta. Odgajatelji su bili ti koji donose odluke i obavještavaju roditelje o istima te se pokazalo da nije bilo zajedničkog donošenja odluka. Za razliku od roditelja, odgajatelji su doživjeli njihovu

suradnju kao dvosmjernu razmjenu informacija. Ovakva različita razmišljanja između roditelja i odgajatelja dobivena su i u istraživanju Murphy (2021). Od oblika suradnje odgajatelji su nudili: oglasne ploče, dnevne obavijesti o aktivnostima, neformalna druženja, svakodnevne kratke razgovore te su roditelji stalno imali uvid u dokumentaciju o djetetu (Hadley, Rouse, 2018). U istraživanju Visković i Višnjić Jevtić (2017) odgajatelji procjenjuju da je roditeljsko sudjelovanje najviše učestalo u zajedničkim druženjima, a najmanje u zajedničkom planiranju odgojno-obrazovnog procesa.

Poželjno je da odgajatelji koriste i nude više različitih oblika suradnje jer tako pokazuju prihvaćanje svake obitelji i njezinih specifičnosti te činjenice da se ne moraju uključiti u svaki ponuđeni modalitet suradnje (Višnjić Jevtić, Visković, 2018). Kada postoji više ponuđenih oblika suradnje, roditeljima se pruža sloboda izbora i sudjelovanja (Ljubetić, 2014).

1.2. Suradnja vs. partnerstvo

Suvremena pedagogija zbog novih istraživanja na području ostvarivanja suradnje, uvodi nove termine, od kojih je jedan partnerstvo. Postoje razne definicije partnerstva u kontekstu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Može se definirati kao najviši stupanj suradničkih odnosa roditelja i odgajatelja (ili pojedinaca iz stručnoga tima) koji su usmjereni na isti cilj – dobrobit djeteta, te se oni odvijaju u određenom okruženju (najčešće dječjem vrtiću) i traju određen vremenski period (Ljubetić, 2014).

U disertaciji Višnjić Jevtić (2018) mogu se naći i oprečna mišljenja. Tako autorica Keyes (2002) navodi da partnerstvo nije temeljeno na međusobnom odabiru, niti vrijednostima, niti stavovima, unatoč zajedničkom cilju roditelja i odgajatelja. Roditelj se tada treba prilagoditi odgajateljevima univerzalnim očekivanjima o suradnji te se prepustiti vodstvu odgajatelja. Moguću prepreku ostvarivanju partnerstva ističe Maleš (2015), a ta jest subjektivan i emocionalan odnos između roditelja i odgajatelja koji ga čini zahtjevnijim (prema Višnjić-Jevtić, Visković, 2018). No, prepreke je moguće izbjeći kvalitetnom i otvorenom komunikacijom te doprinos ne mora biti jednak, ali je važno da se jednako evaluira.

„U odnosu na suradnju, u kojoj suradnici mogu biti u određenom hijerarhijskom odnosu, u partnerstvu se očituje ravnopravnost svih uključenih subjekata.“ (Mohorić i Nenadić-Bilan, 2019: 2) Autorica Mavračić Miković (2019) ističe da ravnopravnost nastaje jednakim uključivanjem i jednakom odgovornošću u procesu postizanja cilja. U partnerstvu dolazi do podjele odgovornosti između odgajatelja i roditelja u procesu djetetovoga odgoja i obrazovanja (Hart, Bracey, Oliveira, Paul, 2022).

Upravo zbog svoje složenosti i dinamičnosti, partnerstvo samo po sebi često odgajateljima predstavlja izazov. Dodatno zahtjevno postaje s roditeljima djece s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama, roditeljima različite kulture ili s drugima koji su u riziku od socijalne isključenosti (Peleg, Levy, 2023; Hadley, Rouse, 2018; Ljubetić, 2014). Između roditelja i odgajatelja već na početku izgrađivanja odnosa znaju biti prisutne tenzije uzrokovane jazom između različitih percepcija o roditeljskoj i odgajateljskoj ulozi (Peleg, Levy, 2023). Zbog toga je za izgradnju partnerstva potrebno zadovoljiti određene preduvjete: izgraditi povjerenje (koliko je to moguće u kratkom vremenu), prepoznati i upoznati specifične potrebe i očekivanja roditelja i pozitivan stav odgajatelja o važnosti partnerstva. Važne karakteristike partnerstva jesu poštivanje znanja i vještina drugoga, razumijevanje i prihvaćanje (odsustvo predrasuda), zajedničko postavljanje ciljeva, planiranje i donošenje odluka, otvorena i dvosmjerna

komunikacija, zajedničko vrednovanje napretka. Komunikacija između odgajatelja i roditelja temelji se na razmjeni informacija i iskustava o (svome) djetetu (Mavračić Miković, 2019, Hadley, Rouse, 2018, Ljubetić, 2014). Peleg i Levy (2023) optimalnu komunikaciju opisuju kao onu koja je reflektivna i intrapersonalna. Iz perspektive odgajatelja ona obuhvaća razmjenu informacija o djetetovoj svakodnevnici u dječjem vrtiću, ali i emocijama svih sudionika partnerstva. Zbog svoje kompleksnosti komunikacija zahtjeva brojne učinkovite vještine i strategije od odgajatelja (Peleg, Levy, 2023)

Istraživanje Murphy i sur. (2021) pokazalo je da se odgajatelji ne osjećaju spremni za provođenje komunikacije jer su nedovoljno pripremljeni za razgovore s roditeljima, posebno za one teške, o određenim problemima u djetetovom razvoju i sl. Istaknuli su kako ih se u njihovom obrazovanju naglašavala važnost partnerstva s obiteljima, ali nije bilo dovoljno jasno kako se ono (svakodnevno) provodi u praksi. Ispitalo se i mišljenje roditelja koji su naveli generalno zadovoljstvo suradnjom s odgajateljima. Ipak, naveli su mogućnost napredovanja na području komunikacije (i one među osobljem), njihove ravnopravnosti kao partnera u tome odnosu i dijeljenja informacija. Kao bitan faktor koji utječe na učinkovitost suradnje naveli su vrijeme koje je često ograničeno i nema ga dovoljno da svaka obitelj ostvari privatnost s odgajateljima (Murphy, Matthews, Clayton, Cann, 2021). Unatoč zaprekama partnerstvo je i dalje najpoželjniji oblik suradničkih odnosa. Učinkovit je ako se polazi od toga da su njegovi sudionici stručnjaci - odgajatelji u profesionalnom smislu, znanjima o ranom i predškolskom odgoju, a roditelji u poznavanju i odgoju svojega djeteta (Višnjić Jevtić, Visković, 2018).

2. Dobrobit

Pojam dobrobiti često se koristi u suvremenom ranom i predškolskom odgoju. U *Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2015) (dalje NKRPOO) kao jedan od ciljeva odgojno-obrazovnog procesa navodi se ostvarivanje djetetove dobrobiti. Ona se definira kao: „subjektivan osjećaj, biti zdrav, zadovoljan (...) uspješno funkcioniranje i razvijanje osobnih potencijala (...) uspješno interpersonalno (socijalno) funkcioniranje i razvijanje socijalnih kompetencija.“ (NKRPOO, 2014: 24-26) Vidljiva je složenost ovoga pojma te prilagodljivost individualnim potrebama svakoga djeteta stoga je potrebna i aktivnost djeteta kako bi se mogla razviti dobrobit. Djetetova aktivnost i uključenost potrebna je i u partnerstvu. Dijete bi trebalo biti ravnopravno i aktivni sudionik u partnerstvu koji ima slobodu izbora te izražavanja vlastitoga mišljenja i ideja (Višnjić Jevtić, Visković, 2018) što se, između ostalih prava, jamči svojoj djeci u *Konvenciji o pravima djeteta* (1989).

Suradnja, odnosno partnerstvo, može doprinijeti razvoju djetetovu dobrobit, ali i dobrobiti obitelji te odgojno-obrazovne ustanove u kojoj se ono odvija. Između roditelja i djece razvijaju se i njeguju pozitivni odnosi, veća je angažiranost obitelji u prijelazu djeteta iz obitelji u dječji vrtić te iz vrtića u školu (što je stresno razdoblje za dijete i potrebna mu je podrška obiju “strana“) te je obitelj osnaženija u svojoj ulozi u samom odgojno-obrazovnom procesu. Roditelji imaju veće povjerenje u ustanove za odgoj i obrazovanje, bolje razumiju način djetetova učenja i razvoja te su potaknuti na umrežavanje i međusobno pomaganje te razgovor s drugim roditeljima (Mohorić, Nenadić–Bilan, 2019). Sudjelovanjem u aktivnostima zajedno sa svojom djecom, razvijaju se i produbljuju osjećaji sigurnosti i privrženosti između njih te općenito pozitivno djeluju na njihov odnos (Visković, 2016). Partnerstvom s odgojno-obrazovnom ustanovom, roditelji u vlastitom domu stvaraju optimalno okruženje za razvoj svojega djeteta te se osjećaju zadovoljnijima i sigurnijima. Iz odnosa odgajatelja i roditelja dijete iz njihove komunikacije, empatije i poštovanja uči po modelu. Uključivanje roditelja u aktivnosti potiču razvoj djeteta te će imati konstruktivni utjecaj u bilo kojoj dobi (Mavračić Miković, 2019). „Roditelj koji je uključen u djetetov život te pažljivo i ustrajno gradi odnos s njim preuzima ulogu voditelja, potpore i suradnika na kojeg dijete može uvijek računati i na kojeg se može osloniti.“ (Ljubetić, Lepičnik-Vodopivec, 2012: 121).

Kvalitetan suradnički odnos doprinosi dobrobiti svih njegovih čimbenika. Dobrobiti za odgajatelja su bolje razumijevanje roditelja, njihovih potreba i uloge, mogućnost učenja od njih i dobivanja povratnih informacija. Odgajatelji stvaraju osjećaj zadovoljstva u vlastitom radu

(Mohorić, Nenadić–Bilan 2019, Visković, 2016). Dijete se u takvom ozračju osjeća prihvaćeno, zadovoljno i snažno te ima iskustvo kontinuiteta i dosljednosti u odgoju i obrazovanju (Mohorić, Nenadić–Bilan 2019).

Svako je dijete jedinstveno, ima različite interese, potrebe i zahtjeve, stoga partnerstvo omogućava optimalan dječji razvoj i učenje jer omogućuje bolje poznavanje samoga djeteta (Mavračić Miković, 2019). Partnerstvo pozitivno utječe na razvoj djetetova samopoštovanja i pozitivne slike o sebi, razvoj interpersonalnih vještina i donošenja odluka te se smanjuju visokorizična ponašanja djeteta (Ljubetić, 2014). Odgojno-obrazova ustanova također ima korist od partnerstva. Izgradnjom kvalitetnih odnosa između odgajatelja i roditelja dolazi do raznolikosti i veće kvalitete odgojno-obrazovnoga procesa. Roditelji imaju pozitivno mišljenje o odgojno-obrazovnim ustanovama te su spremniji pomoći kako bi uvjeti za rad u ustanovi bili još kvalitetniji (Mavračić Miković, 2019).

3. Doprinos suradnje

Dionici suradničkog odnosa imaju različita polazišta. Roditelji su emocionalno više uključeni u odgoj i obrazovanje svoga djeteta (pa tako i u partnerstvo), a odgajatelji profesionalniji i emocionalno distanciraniji. Obitelj i odgojno-obrazovna ustanova imaju određena očekivanja na početku stvaranja partnerstva koja ne moraju biti jednaka (Mohorić, Nenadić–Bilan, 2019, Hadley, Rouse, 2018, Ljubetić 2014). Istraživanje Hadley i Rouse (2018) pokazalo je kako je roditeljima važna sreća, ljubav i briga za njihovo dijete, dok se odgajatelji nose profesionalnije i koriste malo hladnije izraze u tome segmentu.

Kao što su i uloge roditelja i odgajatelja različite, tako je različita i njihova odgovornost u partnerstvu. Međusobnim poštovanjem, kvalitetnom komunikacijom, otvorenosti i fleksibilnošću treba doći do razumijevanja tih različitosti koje postoje u odnosu. Potrebno je definirati potrebe i očekivanja obje “strane“ (odgajatelj treba doprijeti do roditelja i zajednički ih definirati). Razgovorom roditelji i odgajatelji mogu postaviti isti cilj koji žele ostvariti u djetetovom odgojno-obrazovnom procesu – koji je dobrobit djeteta, kako bi mogli djelovati zajednički i biti usmjereni tomu cilju (Mohorić, Nenadić–Bilan, 2019). „Djelotvorno partnerstvo može pomoći roditeljima u odgoju njihove djece, dosizanju djetetovih ciljeva i očekivanja te može razviti djetetovu, ali i roditeljsku usmjerenost na cjeloživotno učenje.“ (Ljubetić, 2014: 111). Kvalitetna suradnja roditelja i odgajatelja doprinosi djetetovom osobnom učenju i razvoju odgovornosti za njega te utječe na bolje obrazovne ishode djece i njihovom motivacijom za učenje (Visković, 2016).

Partnerstvo utječe i na lokalnu zajednicu te društvo u cjelini. Pozitivni ishodi i promjene roditeljskih ponašanja, pozitivno će korelirati s ponašanjem djece i obitelji kao zajednice i samim time označava napredak društva te je u njegovome krajnjem interesu (Ljubetić 2014).

Istraživanja s ciljem jačanja odnosa roditelja i odgajatelja pokazala su da kvalitetna komunikacija i suradnja pozitivno utječu na razvoj socioemocionalnih i akademskih vještina djeteta. Roditelji koji su istakli veću komunikaciju s odgajateljima naveli su da kod kuće provode i osmišljavaju veći broj aktivnosti koje potiču razvoj rane pismenosti i (pred)matematičkih vještina. Toplina i reciprocitet u odnosu roditelja i odgajatelja te dosljednost djetetova procesa u obiteljskome domu i dječjem vrtiću pokazali su se kao snažni utjecajni faktori na djetetov optimalan razvoj (Murphy, Matthews, Clayton, Cann, 2021).

Partnerskim odnosima roditelja i odgajatelja osigurava se dobrobit djeteta. Razvija veće samopoštovanje, formira pozitivne stavove prema odgojno-obrazovnim ustanovama, razvija

bolje interpersonalne vještine, vještine donošenja odluka, poboljšava ponašanje i postiže više razine obrazovanja (Ljubetić 2014).

4. Primjeri kvalitetne prakse

Postoje razni kvalitetni primjeri partnerstva roditelja i odgajatelja, kako u Hrvatskoj, tako i u stranim zemljama. U ovome dijelu predstaviti će se ishodi takvih suradničkih odnosa i dobrobit za djecu.

Snažnom razvoju suradničke prakse između dječjih vrtića i obitelji uvelike su doprinijeli mediji, odnosno Internet. Pokazali su se korisni za postupak nastajanja i dijeljenje ideja te demokratizaciju znanja, iako je prilikom dijeljenja informacija medijskim putem potrebna doza opreza i čuvanja privatnosti djece i njihovih obitelji (Cagliari, 2013). Društvene mreže su brz i jednostavan način za širenje informacija u odnosu roditelja i odgajatelja, što je dobro roditeljima zbog njihovoga često užurbanoga načina života. Praksa finskih vrtića temelji se na recipročnosti suradničkih odnosa između roditelja i profesionalaca. Njihov odnos obuhvaća razmjenu iskustava te znanja roditelja i odgajatelja o djetetu. Što je veći sklad u partnerstvu i djelovanju roditelja i odgajatelja, to je bolja prilagodba djeteta različitim okruženjima za učenje i razvoj. Polazi se od stajališta da roditelji imaju primarno pravo i odgovornost za ispunjavanjem djetetovih odgojno-obrazovnih potreba. Oni su ti koji zagovaraju djetetove interese, potrebe i dobrobiti, dok je zadaća odgajatelja kreirati optimalne uvjete za partnerstvo. Kako bi ono bilo kvalitetno, potrebno je dogovoriti određena pravila, utvrditi stajališta i odgovornosti u partnerskom odnosu te izraditi individualni plan rada za dijete. Zato je važno osnažiti komunikaciju, a praksu učiniti vidljivijom i dostupnijom roditeljima. No, istraživanja provedena na područjima skandinavskih zemalja ipak pokazuju da se roditelji ne osjećaju kao ravnopravni s profesionalcima, da su najčešće odgajatelji inicijatori suradnje te da su odgajatelji u ulozi prenositelja znanja. Takvi rezultati doveli su do napretka na području partnerstva u njihovim predškolskim ustanovama te do većeg cijenjenja partnerstva i njegove važnosti (Hujala, Eskelinen, 2013). Kada roditelji osjete da je njihova uloga cijenjena od strane odgajatelja osjećaju se sigurnije u svojoj roditeljskoj ulozi. Kada ih se sluša, veća je vjerojatnost da će i oni slušati odgajatelja te ostvariti reciprocitet u njihovome odnosu. Van Laere (2013) ističe kako su francuski, belgijski i talijanski odgajatelji prevladavajuće usmjereni na djecu i njihove obitelji. Odgojno-obrazovne ustanove omogućavaju kontinuitet između okruženja kod kuće i u dječjem vrtiću kako bi djeca i roditelji mogli osjetiti prihvaćanje i pripadnost. Roditelji i profesionalci zajednički konstruiraju sociopedagoški pristup djetetu, skupini, obiteljima te lokalnoj zajednici. Odgajatelji pokazuju poštovanje prema roditeljskoj ulozi te grade odnos povjerenja s roditeljima kako bi se međusobno nadopunjavali i obogaćivali taj odnos te tako slijedili interes djeteta, osigurali kontinuitet i kvalitetu u njegovom odgoju i obrazovanju.

Odgajatelji potiču roditelje da razmjenjuju svoja iskustva međusobno te se susreću u vrtiću (Van Laere, 2013). Nadopunjujući svoja znanja o djetetu, roditelji i odgajatelji zajedno konstruiraju najbolji (što mogu) proces za odgoj i obrazovanje djeteta. Poštuje se djetetova osobnost, njegovi interesi i potrebe. Proces je kvalitetan i samim time što se provodi dosljedno i u obiteljskome domu i u dječjem vrtiću jer su i roditelji i odgajatelji usmjereni na iste ciljeve. Odgajatelji u ovakvom odnosu imaju bolju i širu sliku o djetetu te mogu učinkovitije raditi s njime i osjećati se bolje u svojoj profesionalnoj ulozi.

Autorica Ljubetić (2014) navodi neke programe u kojima je vidljivo kvalitetno partnerstvo i posljedice koje ono razvija. U prvom predstavljenom programu, pod nazivom „Od početka“ (*Right from the start*), cilj je bio povećati majčinu osjetljivost za dijete kako bi ono razvilo sigurnu privrženost. Osjetljivost majke očituje se u pravodobnom prepoznavanju i odgovaranju na djetetove znakove i potrebe pa takve majke češće razvijaju sigurnu privrženost sa svojim djetetom. U razvojnoj psihologiji ističe se da je takva privrženost najbolji temelj za razvoj djeteta u psihički i socio-emocionalno zdravoga pojedinca. Program je koncipiran kao vodstvo majki pomoću socijalnog podupiranja polaznica i voditelja, učenja o djetetovom razvoju, promatranja prakse drugih majki sa svojom djecom i njihovog razgovora i međusobnog ohrabririvanja. Majke polaznice poboljšale su svoje roditeljske vještine i znanja o odgoju i razvoju djeteta te se njihova razina stresa smanjila. Sljedeća je predstavljena novozelandska organizacija za roditelje (*Parents Inc.*) kojoj je misija pozitivan učinak na svaku obitelj. Program nudi razne prilike i oblike za sudjelovanje i aktivitet roditelja, poput: praktičnih i zabavno osmišljenih savjeta, seminara, radionica i predavanja koje vode visoko obrazovani edukatori. Organiziraju i okupljanja manjih grupa roditelja interaktivnoga karaktera gdje roditelji upoznavaju i uvježbavaju nove strategije pomoću rasprava, medija, stručne literature i prakse. Također izdaju razne jednostavne knjižice, brošure, letke u kojima se nalaze sadržaji i korisne informacije o nekoj temi vezanoj za djecu te postoji dio sa samoprocjenom vlastitoga roditeljstva. Kako bi se istaknula važnost lokalne zajednice u partnerstvu, opisan je program pod nazivom model „angažirane zajednice“. Njegov cilj je osnaživanje i obrazovanje roditelja i stručnjaka koji se u svojim profesijama susreću s roditeljima, njihovo upućivanje na širi kontekst te iznalaženje načina na koje mogu zajednički utjecati na napredak zajednice po pitanju dobrobiti djece. Funkcionira tako da povezuje mlade putem weba koji surađuju i podupiru se te djeluju pozitivno na javnu politiku i ponašanja mladih, a preko njih i na njihove obitelji i zajednicu u cjelini (Ljubetić 2014).

Zaključak

Rezultati suvremenih istraživanja pokazuju da su odgajatelji (i odgojno-obrazovne ustanove) svjesni važnosti ostvarivanja partnerstva s obiteljima, ali se za njega ne osjećaju dostatno kompetentno. Zbog toga je potrebno jačati kompetencije odgajatelja za kvalitetnu suradnju (i tijekom stjecanja profesije, ali i kasnije u radu). Potrebno je već studente pripremati i vježbati za raznovrsne razgovore s roditeljima, pokazivati primjere kvalitetne prakse i poticati daljnje umrežavanje s kolegama.

Ostvariti partnerstvo zahtjevan je zadatak jer uključuje ljude koji imaju specifične karaktere, razmišljanja, okolnosti te životne situacije koje međusobno (posebno odgajatelji kod roditelja) ne mogu birati. Potrebno je konstantno podsjećanje na važnost kvalitetne suradnje i na cilj koji ona ima – ostvarivanje dobrobiti djeteta, najbolji mogući razvoj za svako dijete. Važno je ohrabrivanje i podrška od drugih kolega koji razumiju napore koji se ulažu u razvoj partnerstva. Ono što može pomoći odgajateljima jest misao da drugoga ne mogu promijeniti (mogu ga samo prihvatiti), ali sebe mogu. Zato je važno da odgajatelji budu reflektivni praktičari i u području partnerstva, da evaluiraju odnos s obiteljima i promišljaju o njegovome unaprjeđivanju, tj. produbljivanju. „Nije lako biti dobar partner, ali zaista nije ni nemoguće. Potrebno je uložiti puno ljubavi, truda, energije i volje, a sve zbog jedne važne svrhe, u ovom slučaju, dobrobiti djeteta.“ (Mavračić Miković, 2019: 15).

Sažetak

U suvremenoj pedagogiji sve se više ističe važnost suradnje odgojno-obrazovnih ustanova i obitelji djece, ali i njegova zahtjevnost. Uočen je pozitivan utjecaj kvalitetne suradnje ta dva djetetova temeljna konteksta u kojima boravi. Posljedice su pozitivne kako za dijete, tako i za obitelj te odgojno-obrazovnu zajednicu, a samim time i društvo u cjelini. Zbog sve veće istraženosti ovoga područja dolazi do korištenja više i novih termina. Tako se za kvalitetnu suradnju koristi pojam partnerstva, odnosno ono predstavlja najviši oblik suradnje. Sama suradnja predstavlja površan odnos gdje su sudionici često u hijerarhijskom poretku (najčešće su odgajatelji dominantni za razliku od roditelja). U suradnji je često prisutna jednosmjerna komunikacija pa ne može doći do zajedničkih donošenja odluka, dogovaranja i sl. Partnerstvo je dublje, za njegovo ostvarivanje potrebna je dvosmjerna, otvorena i iskrena komunikacija, ali je isto tako važno slušanje druge osobe, poštivanje i uvažavanje njezinoga mišljenja te razumijevanje. Važno je težiti partnerstvu obitelji i odgojno-obrazovne ustanove jer su to okruženja gdje dijete provodi najviše vremena i osobe koje su u njima trebale bi stoga dobro poznavati dijete. Razmjenjujući iskustva o djetetu iz obiteljskoga doma i odgojno-obrazovne skupine, i odgajatelji i roditelji mogu dobiti širu sliku o djetetu te razgovarati o optimalnom odgojnom procesu za njega. Postavljajući iste ciljeve (odnosno jedan dugoročni cilj) i djelujući dosljedno, poznajući djetetove specifične potrebe i interese, dijete ima priliku za optimalan razvoj i ostvarivanje svojih dobrobiti.

ključne riječi: ishodi suradnje, obitelji, odgojno-obrazovna ustanova, partnerstvo

Abstract

In contemporary pedagogy the importance of collaboration of educational institutions and families of children, but also its demandiness, is getting more emphasized. The positive impact of quality cooperation between these two main contexts of child in which he resides is being noticed. The consequences are positive, both for the child as well as the family and the educational community, and thus for the society as a whole. Due to increasing research there are more and new terms in use in this area of education. Thus, the term partnership is used for quality cooperation, apropos it represents the highest form of cooperation. Cooperation alone represents superficial relation where the participants are in hierarchical order (most common is that the educators are dominant ones, unlike the parents). In collaboration one-way communication is often present so joint decision making, agreements etc. cannot be done. Partnership is deeper, for its realization there is necessary to be two-way, open and honest communication, but listening to the other person, respect of others opinion and understanding are also significant. It is important to strive for partnership of family and educational institution because these are surroundings where child spends most of the time and people that are in them should, therefore, know best their child. Sharing experiences about the child from family home and educational institutions, both educators and parents can get bigger picture of a child and talk about optimal educational process for it. By setting the same goals (one long term goal) and acting consistently, knowing child's specific needs and interests, child has the opportunity for optimal development and realization of its benefits.

Key words: collaboration outcomes, educational institution, families, partnership

Literatura

Cagliari, P. (2013). Sudjelovanje dokazuje prava. *Djeca u Europi: zajednička publikacija mreže europskih časopisa*, 5(9), 6-7.

Hadley, F., Rouse, E. (2018). The family–centre partnership disconnect: Creating reciprocity. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 19(1), 48-62.

Hart, P., Bracey, O., Oliveira, G., Paul, S. A. S. (2022). Problematising conceptions of “effective” home-school partnerships in secondary education. *Educational Studies*, 1-19.

Hujala, E., Eskelinen, M. (2013). Partnerstvo roditelja i odgajatelja u finskim vrtićima. *Djeca u Europi: zajednička publikacija mreže europskih časopisa*, 5(9), 10-11.

Ljubetić, M. (2014). *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice*. Element.

Ljubetić, M., Lepičnik-Vodopivec, J. (2012). *Nosi li dobre roditelje rođa?!: odgovorno roditeljstvo za kompetentno dijete*. Profil.

Mavračić Miković, I. (2019). Stavovi roditelja i odgojitelja o oblicima suradnje i partnerstva u dječjem vrtiću. *Didaskalos: časopis Udruge studenata pedagogije Filozofskog fakulteta Osijek*, 3(3), 69-84.

Mohorić, M., Nenadić–Bilan, D. (2019). Učestalost i oblici suradnje odgojitelja i roditelja u katoličkim vrtićima u odnosu na javne i privatne dječje vrtiće u Zadarskoj županiji. *Obnovljeni Život*, 74(2).

Murphy, C., Matthews, J., Clayton, O., Cann, W. (2021). Partnership with families in early childhood education: Exploratory study. *Australasian journal of early childhood*, 46(1), 93-106.

MZOS (2014). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.

Peleg, A., Levy, I. (2023). Safe educational partnership with parents: a new integrative model of parent-teacher relationships in a diverse, polarized and changing society. *Sociology International Journal*, 7(1), 22-30.

Unicef. (1989). *Konvencija o pravima djeteta*. Preuzeto s: <http://www.unicef.hr/wp>.

Van Laere, K. (2013). Izgrađivanje odnosa s roditeljima: ključna kompetencija ili jednostavno sporedni zadatak?. *Djeca u Europi: zajednička publikacija mreže europskih časopisa*, 5 (9), 12-13.

Visković, I. (2016). Uključivanje roditelja u učenje djece rane i predškolske dobi. U I. Visković (ur.) *Strategije učenja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju*, (str. 19-25). Zbornik radova stručno-znanstvenog skupa, 22.

Visković, I., Višnjić Jevtić, A. (2017) Mišljenje odgajatelja o mogućnostima suradnje s roditeljima. *Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 19 (1), 117-146.

Višnjić Jevtić, A., Visković, I. (2018). *Izazovi suradnje, Razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*. Zagreb: Alfa.

Prilozi

stranica

1. Tablica *Oblici suradnje prema ulozi koju u njima imaju roditelji*

8

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Katarina Burić, kao pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišne prvostupnice Ranog i predškolskog odgoja, izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, srpanj 2023.

Potpis



Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)

Student/ica: KATARINA BURIC
Naslov rada: SURADNJA RODITELJA I
ODGAJATELJA - DOBROBIT DJETETA
Znanstveno područje i polje: RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE
Vrsta rada: ZAVRŠNI RAD
Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
izr. prof. dr. sc. IVANA VISKOVIĆ
Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

dr. sc. BRANIMIR MENJES
ISKRA TOMIĆ-KASELJ, asistent

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN br. 119/22).

Split, 3.7.2023.

Potpis studenta/studentice: 

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.